

شهرنشینی و توسعه اقتصادی در هند

گسترش شهرنشینی یکی از مهم‌ترین جنبه‌های مسأله و گره‌گذاشته ارتباط جمعیت و اقتصاد در جهان امروز است. در مواردی گسترش شهرنشینی نموداری از پیشرفت هستنی و توسعه اقتصادی است و در مواردی دیگر - که در جهان سوم به چشم می‌آید - نه درستی، به رشد شهرها چنان گسترته می‌شود که گویی صخره‌ای غلظت است در مسیر راه پرپیچ و خم توسعه اقتصادی.

هند، کشور با جمعیت زیاد که در آستانه فریب است و یکم غلظت آن با عددی ده درصد مشخص خواهد شد، مشغول تجربه گسترش شهرنشینی، هم به عنوان نموداری از سرعت توسعه صنعتی آن، و هم به عنوان مشکلی فرازراه اقتصاد این کشور است و این توسعه شهرنشینی، به قول نویسنده این مقاله (اراکش موهان) حجم عظیمی از تلاش‌ها را برای پیش‌بینی و تأمین خدمات عمومی بزرگه دولت شد خواهد گذارد.

در این مقاله، نویسنده ضمن ارائه و تحلیل عواملی که سطح شهرنشینی را در هند مشخص می‌کند، پیش‌بینی‌هایی پیرامون جمعیت، سطح شهرنشینی، نیروی کار و اشتغال ارائه می‌دهد.

از:

Population And Development Rvew

هند با سطح شهرنشینی کشورهایی که درآمد سرانه آن‌ها با درآمد سرانه این ایالات برابر است، تقریباً یکسان می‌باشد. با این حال، هند در قیاس با بسیاری از کشورهای دیگر دنیا، با بنده «تعمیرات ضرورتاً دربرو صبت» درسه شهرنشینی در هند، از ۱۷/۶ درصد در سال ۱۹۵۱ تا به ۲۳/۷ درصد در سال ۱۹۸۱ رسیده است. هنگامی که درآمد سرانه که در هند این کشور دومین کشور جهان از نظر سطح شهرنشینی است، تنها حدود ۳۰ کشور جهان نسبت به هند دارای سطح پایین‌تر شهرنشینی هستند. نرخ رشد جمعیت شهری در هند در میان نرخ‌های پایین در جهان است.

سابقه شهرنشینی در هند از ۱۹۰۱ تا بعد

هند، کشاده که سران، شد شهر، هند از ۱۹۰۱ به بعد از نشان می‌دهد. این سابقه با تغییر زیاد در فعالیت‌های دیگر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. از این رو در اینجا معدوم‌ترین وجه آن ذکر می‌شود.

میزان شهرنشینی در هند از ۱۹۲۱ به بعد و طی ۶۰ سال، به طور بزرگراه، اما افت افزایش یافته و از ۱۹۲۲ درصد به ۲۳/۷ درصد رسیده است. تفاوت‌های که در تعریف «مناطق شهری» از نظر اندازه، جمعیت، دوره‌های مختلف وجود داشته است می‌شود که ارقام مربوط به شهرنشینی در این دوره‌ها متفاوت باشد اما

غیرکشاورزی، سبب تمرکز جمعیت در شهرها می‌شود. این روندی است که یک اقتصاد عدالت‌گرا را به دنبال می‌آورد. غیرکشاورزی و درگرمی که هند همراه با چین و اندونز، به سرعت تکیه بر حیات اداری نشان می‌کند. این ویژگی‌ها را می‌توان به عنوان مشکلاتی فرازراه اقتصاد این کشور است و این توسعه شهرنشینی، به قول نویسنده این مقاله (اراکش موهان) حجم عظیمی از تلاش‌ها را برای پیش‌بینی و تأمین خدمات عمومی بزرگه دولت شد خواهد گذارد.

در این مقاله، نویسنده ضمن ارائه و تحلیل عواملی که سطح شهرنشینی را در هند مشخص می‌کند، پیش‌بینی‌هایی پیرامون جمعیت، سطح شهرنشینی، نیروی کار و اشتغال ارائه می‌دهد.

نتایج سرشماری سال ۱۹۸۱ هند نشان داد که جمعیت شهری این کشور به ۱۶۶ میلیون نفر رسیده است. جمعیت شهر هند، هنوز به نصف حدود یک چهارم کل جمعیت این کشور است اما این جمعیت شهری در متوسط هر قطعه زمین بر مبنای سرانه قابل زیست، نزدیک دره شهر روستایی اقتصادی و کم‌موجب شهرنشینی می‌شود. لازم است، شهرنشینی نوعی از عوامل تعیین شده از قبیل زیربنای زیرساخت‌های شهری، توسعه اقتصادی است. این بنده، نتیجه طبیعی درگیری‌های اقتصادی است که در میان توسعه در یک کشور رخ می‌دهد. به عبارت دیگر، برخی فعالیت‌های معین اقتصادی در مناطق دارای جمعیت بزرگتر، به نفع اجرا درمی‌آید. برای دراز آنکه جاذبه فعالیت‌های معین اقتصادی در مناطق شهری بیشتر می‌شود و سرمایه‌ها فعالیت‌ها این چنین توسعه، لازم است مباحث فعالیت‌های مختلف اقتصادی و روش‌های توسعه و درگیری ضمن مناطق شهری عبارت است از تراکم توانان جمعیت و فعالیت اقتصادی، فعالیت‌هایی که توانسته سایر نهادها و عدالت سرمایه را جانشین زمین کنند. بیشتر از ظرفیت‌های تراکم‌یافته از نظر تکنیکی، کیفیت بصری زیاد امکان جابجایی نهادها (تجارت زمین) باقی‌مانده سبب تراکم شهری می‌شود. در نتیجه، هر چند مکانیزم کردن موارع و اساسی، جابجایی نهادها یا زمین را امکان‌پذیر می‌کند، اما اشتغال زمین‌های جابجایی به نفع توسعه کشاورزی محدود می‌شود. اما فعالیت‌های صنعتی که در ادارات انجام می‌شود، کشور شهری دراز برای جابجایی عوامل کار و در صنایع بزرگ جدید، دوره‌های صنعتی که فرایند تولید زیرساخت‌های درآمد امکان جابجایی عوامل کمتر از صنایع است که تولید در مقیاس کوچک و در نتیجه فعالیت‌های اداری بیشتر در شهرهای مرکزی متمرکز می‌شوند، در حالی که صنایع بزرگ جدید که برای تأسیسات تولید خود نیاز به زمین دارند معمولاً در حاشیه شهرهای بزرگ و یا در شهرهای جدید که قسمت زمین نسبتاً کمتر است، جای می‌گیرند.

این نوعی است که یک اقتصاد عدالت‌گرا را به دنبال می‌آورد. غیرکشاورزی و درگرمی که هند همراه با چین و اندونز، به سرعت تکیه بر حیات اداری نشان می‌کند. این ویژگی‌ها را می‌توان به عنوان مشکلاتی فرازراه اقتصاد این کشور است و این توسعه شهرنشینی، به قول نویسنده این مقاله (اراکش موهان) حجم عظیمی از تلاش‌ها را برای پیش‌بینی و تأمین خدمات عمومی بزرگه دولت شد خواهد گذارد.

جدول یک-رشد جمعیت شهری فندی دوره ۱۹۰۱-۱۹۸۱

سال سرشماری	جمعیت شهری (۱)	جمعیت کل (۲)	درصد شهری (۳)	نرخ رشد سالانه جمعیت شهری (۴)	نرخ رشد سالانه جمعیت کل (۵)
۱۹۰۱	۱۳۸۹	۲۵/۶	۵۴	-	-
۱۹۱۱	۱۷۷۶	۳۵/۶	۴۹	۱/۶۸	۱/۶۸
۱۹۲۱	۲۲۰۷	۵۱/۳	۴۳	۱/۷۸	۱/۷۸
۱۹۳۱	۲۷۳۳	۷۲/۳	۳۷	۱/۸۸	۱/۸۸
۱۹۴۱	۳۲۱۰	۹۱/۸	۳۵	۱/۹۸	۱/۹۸
۱۹۵۱	۴۰۴۹	۱۱۶/۶	۳۴	۱/۸۸	۱/۸۸
۱۹۶۱	۵۳۰۰	۱۴۸/۳	۳۵	۱/۸۸	۱/۸۸
۱۹۷۱	۶۸۰۰	۲۰۷/۶	۳۲	۱/۸۸	۱/۸۸
۱۹۸۱	۱۶۶۰	۲۳۷/۶	۷۰	۱/۸۸	۱/۸۸

در کل، روند رشد یکسان باقی مانده و تغییرات درصد به شرحی است که اشاره شد. در دوره مورد نظر تعداد مسکنهای مسکونی (شهرها) تنها ۸۰ درصد رشد داشته است. در حالیکه جمعیت شهری حدود ۶ برابر شده است. در نتیجه نسبت شهری این رشد را باید ناشی از بزرگتر شدن شهرهای موجود به علت مهاجرت و پدید آمدن به شهر و افزایش طبقاتی جمعیت آنها دانست. نتایج پدید آمدن شهرهای جدید این الگو بر ساختار شعبه افسانه‌های مناطق مسکونی ولایت می‌گردد. اکثریت مناطق مسکونی شهری که در حال حاضر در این طبقه‌بندی قرار می‌گیرند شهرهای متداولی، ویرانگرهای مناطق شهری را داشته‌اند. بر طبق یک تخمین، از سال ۱۹۵۶ حدود ۲۰۰ شهر کوچک و ۱۲۰ شهر بزرگ در هند وجود داشته است که به تعداد کنونی شهرهای کوچک و بزرگ، کاملاً نزدیک است. به دلیل رشد ناهمگام جمعیت با قرن حاضر، بسیاری از مناطق مسکونی، برای فریب از نظر ایجاد رشدی ناشناخته و بسیاری از شهرهای کوچک از نظر تاریخی همگروهی به عنوان مراکز بازار و ارائه خدمات به مناطق روستایی اطراف خود داشته‌اند. به نظر می‌رسد در حالیکه شهرهای کوچکتر طی گذشت زمان پدید آمده و با سرعتی که از بین رفته‌اند، نظام سلطه مراتب مناطق مسکونی نسبت به یکدیگر در هر منطقه و در نواحی تابعه آن نسبتاً پایا مانده است. علی‌رغم تاریخ طولانی استقرار جمعیت در سکونت‌گاههای شهری، نواحی پهناوری از این سرزمین، دارای تعداد کمی از مراکز شهری بوده‌اند و ساختار پراکنش شهرنشینی، در حدود بین ۵ تا ۱۰ درصد در این مناطق مشاهده شده است. در چندین مناطقی، می‌توان انتشار داشت که در دهه آینده تعداد زیادی شهرهای کوچک جنبه ظاهر شوند.

این تصور شایع است که رشد شهرهای بزرگ در هند بیشتر از شهرهای کوچک بوده است. ولی این چنین نیست بلکه نسبت کل جمعیت شهری که در شهرهای بزرگ و کوچک زندگی می‌کنند، به مناطق روستایی نسبتاً پایین‌تری می‌رسد. می‌توان انتظار داشت که در دهه‌های آینده، تعداد زیادی شهرهای کوچک جنبه ظاهر شوند. این تصور شایع است که رشد شهرهای بزرگ در هند بیشتر از شهرهای کوچک بوده است. ولی این چنین نیست بلکه نسبت کل جمعیت شهری که در شهرهای بزرگ و کوچک زندگی می‌کنند، به مناطق روستایی نسبتاً پایین‌تری می‌رسد. می‌توان انتظار داشت که در دهه‌های آینده، تعداد زیادی شهرهای کوچک جنبه ظاهر شوند.

در جدول ۲ نرخهای رشد جمعیت کل شهرها در هر دوره، در سال نخست سرشماری، با جمعیت کل همان شهرها، در اولین سرشماری بعد، بدون اینکه رده‌بندی آنها، در سرشماری دوم در نظر گرفته شود، مشاهده شده است. متوسط نرخ رشد جمعیت در رده‌های مختلف شهرها اختلاف ناچیزی را بین سال‌های ۱۹۷۱ و ۱۹۸۱ آشکار می‌کند. این نتایج با یافته‌های ما، که «چین» که برای سالهای ۱۹۵۱-۱۹۶۱، ۱۹۶۱-۱۹۷۱ محاسبه شده سازگار است. این فکر که شهرهای بزرگ هند نسبت به شهرهای کوچکتر از سرعت رشد بیشتری برخوردار بوده‌اند، تاکنون اغلب عمیقاً بر سیاستهای امکان‌شناسی شهری داشته است. اما مؤسسه جهانی است که حتی بزرگترین شهرها، شهرهای کوچک جمعیت بیش از یک میلیون نفر دارند - دارای رشد سریعتری نسبت به شهرهای دیگر نوده‌اند. در این مورد هندناظر که با ساموئل بی. برنتون^{۲۰} نشان داده است، تجربه هند با تجربه اکثر مناطق دیگر بی‌شک می‌دهد. تفاوتی ندارد.

الگوی منطقه‌ای رشد شهری و توسعه اقتصادی

جدول ۳ نرخهای رشد جمعیت شهری و روستایی بین ۱۹۵۱ و ۱۹۸۱ را بر حسب ابیات ارائه می‌کند. بین ابیات هابی که کمترین نرخهای رشد جمعیت شهری را داشته‌اند، ابیاتهای مامادار، کاشی، کاشی، گری، و دامبل قرار دارد که مناطق صنعتی اولیه هند هستند. وجود قابل توجه ابیات ابیات از سطح بالای ۳۰ درصد جمعیت شهرنشین برخوردارند و با کشورهایی دارای درآمد متوسط و درآمد سرانه حدود ۲۰۰ دلار قابل قیاس هستند. در انتهای دیگر این لیست، برخی از ابیاتی هستند که میزان شهرنشینی در آنها حداقل است: ابیات اورسا، ابیات استیت شهرنشینی ۱۱/۸ درصد، سیکار ۱۲/۵ درصد و انوار برادش ۱۳ درصد. اما این کشورها، بالاترین نرخ‌های رشد جمعیت شهری را بین سالهای ۱۹۷۱ تا ۱۹۸۱ داشته‌اند. آنها در مجموع جهان دامنی بزرگداشتی، سیکار و انوار که در هند قرار دارند هستند. مناطق شهرنشینی پراکنش از

۱۲ درصد سرانه و همین کشورها نیز از نازل‌ترین سطح درآمد سرانه برخوردارند. جدول ۴ به نظر اختلاف سطح شهرنشینی، ابیات هابی با حدود ۱۰ کشور جهان با درآمد سرانه سالانه بین ۲۱۰۰ تا ۹۰۰ دلار، قابل مقایسه می‌باشند. با این حال اختلاف سطح شهرنشینی بین ابیات در دهه گذشته کاهش یافته است. در حالیکه نسلی ابیات فقیر برخی از مناطق سرخ رشد جمعیت شهری را تجربه کرده‌اند. در میان ابیات در دسترس، فقط ابیات هابرابانه رشد داشته‌اند. را تجربه کرده است. (۷) در برخی مناطق فقیرتر - اورسا، برخی مناطق «بهار» و مادربارادش شرقی و مادربارادش غربی - یعنی مناطقی که سطح شهرنشینی فعلی آنها پایین است و شهرها از یکدیگر فاصله زیادی دارند، تمایل زیادی برای رشد پیش‌بینی شده و دهات بزرگ عنوان شهرهای کوچک وجود داشته و امکان بالقوه ظهور شهرهای کوچک جدید نیز بیشتر است. (۸)

بررسی نرخهای رشد جمعیت در مناطق روستایی در دهه

بین سال‌های ۱۹۶۱ تا ۱۹۷۱ به ۱/۷۵ درصد در دهه بعد از آن، منقبض است. این ممکن است نشانه کاهش اثرات مثبت کشاورزی، در جذب جمعیت و نیروی کار دلتا در حال افزایش، باشد. توزیع نرخهای رشد جمعیت شهری و روستایی از سال ۱۹۵۱ به بعد به تدریج یکسان‌تر شده است. بین سال‌های ۱۹۵۱ تا ۱۹۶۱ در ۱۲ ابیات نرخ رشد جمعیت روستایی بیشتر از این نرخ در شهرها بود اما بین ۱۹۷۱ تا ۱۹۸۱ به ابیاتی با این خصوصیت وجود داشت. در دهه اخیر رشد شهرنشینی در تمامی ابیات به یک پدیده روبه

شهرنشینی و توسعه اقتصادی

برای تشخیص و درک ارتباط بین شهرنشینی و توسعه اقتصادی، کشورهای متفاوتی از توسعه اقتصادی، و اختیار

عازم دارد. وسیعاً به اطلاعات یکصد اقتصادی مربوط به سالهای ۱۹۵۱ به خاطر تجدیدن سازمان ابیات هند در سال ۱۹۵۶ دشوار است. بنابراین تحلیل حاضر، به آمارها و داده‌های سال ۱۹۶۱ به بعد محدود می‌شود. حتی در این دوره، برآوردن میزان تولید سرانه ابیاتها، بحث و جنل وجود دارد. به علت وجود یک بازار داخلی سرسری در کشور، محاسبه تولید داخلی بر ابیاتها، مشکل است. اما بهرحال، دو اندازات اصلی ابیاتی و هم سازمان مرکزی آمار (CSO) سرانه برآوردهای در مورد تولید داخلی خاص سرانه هرات ارائه می‌دهد. معمولاً بین این برآوردها، اختلافاتی وجود دارد. برآوردهای سازمان مرکزی آمار کمتر تناقض دارند ولی انتشار آنها معمولاً با تأخیر همراه است. جدول ۴ نتایجهای منتخب فرجه اقتصادی را در ابیات هند نشان می‌دهد.

روشن است که تباری افزایش یافته در درآمد ابیات مختلف از بخش تولید نسبی ناشی شده است. (۱) بلکه در این بخش یک جریان قوی در جهت برابری در دوره داشته است. در سال ۱۹۶۱ به ابیات کاملاً فقیر از نظر درآمد سرانه بهار، اورسا و مادربارادش بودند. همچنین این سه ابیات همراه با آندرابادش، مادربادش، بهار، و ریاست: صاحب کمترین ارزش افزوده در بخش کارخانجات بودند. درآمد ۱۹۸۱ نیز پوشش تولید نسبی کم کرده و این سه ابیات به پنج ابیات انتهایی لیست جای داشتند. اما نرخهای افزایش در ارزش افزوده بخش کارخانه‌ای در فقیرترین ابیاتها بیشتر بوده است. این امر در مورد ارزش افزوده از آنجا مهم به نظر می‌آید که در دهه‌ای که در سال ۱۹۶۱ تولید صنعتی، بطور عمده فقط در اطراف مراکز ابیات گجرات، مامادار، کاشی، کاشی، گری، و دامبل بود. در دهه گذشته صنایع بطور قابل ملاحظه‌ای در مناطق ابیات هند پراکنده شده‌اند. افزایش اختلاف در بهره‌وری کشاورزی به روشی نشان می‌دهد که در دوره در بهره‌وری کشاورزی در کل منطقه شرقی هند، مثل اصلی تباری افزایش یافته در درآمد ابیات است. احتمالاً ترکیب عوامل افزایش تولید

با افزایش تراکم جمعیت در شهرهای هند، دولت چین کشور با حجم عظیمی از تقاضا برای تأمین خدمات عمومی و زیرساختی مواجه شده است. جمعیت شهری هند بنابه سرشماری سال ۱۹۸۱ به ۱۶۱ میلیون نفر رسید که حدود یک چهارم کل جمعیت این کشور است.

توضیح پیدایی الگوهای شهرنشینی در ابیات هند کمک می‌کند. نرخ رشد جمعیت روستایی در کل کشور، بین ابیات «گجرات» و «بهار» که دارای بهره‌وری زیاد کشاورزی می‌باشند کاهش یافته است. در حالیکه در نرخ رشد جمعیت ابیاتها «بهار» و «گجرات» و «ریاست» و «مادربارادش» که از سطح بهره‌وری پایینی برخوردارند، افزایش‌های اندکی حادث شده است. اما در سایر ابیات فقیر مانند اورسا، و مادربارادش، نرخ رشد جمعیت روستایی کاهش داشته است. شواهدی که اکنون لطیف یافته‌اند (۹) نشان می‌دهد که در دوره ۱۹۷۱-۱۹۸۱ برای اولین بار از آغاز قرن، یک کاهش محسوس در نسبت نیروی مشغول به کار در کشاورزی (نه کلی) حاصل شده است. (۱۰) در دوره سران، درصد روستایی و کارکنان کشاورزی در کل نیروی کار، از ۶۶/۷ درصد در ۱۹۷۱ به ۶۳/۲ درصد در ۱۹۸۱ کاهش یافت. این امر، حداقل با کاهش کلی نرخ رشد جمعیت روستایی از آورده در سال

مستقیم و رکود کشاورزی در ایلات قلیه، سبب تسریع قابل توجه در روند شهرنشینی طی دهه اخیر بوده است. اطلاعات موجود حاکی از آن است که در غرب جنوب کشاورزی، از نظر تکنولوژی موجود، به حد خودرشد است. اما در بعضی از ایلات تولید به حداقل نایل معاش رسیده است در گذشته، افزایش تولید از طریق افزایش سطح زیر کشت مصلی بود، امروزه افزایش تولید تنها از طریق درگرفتن در بهروری امکان پذیر است و این به معنی و گزینگی تکنولوژیکی است. تجربه ایلات کشاورزی و طایفای نشان می دهد که پس از اینکه نیروی کار اولیه جذب شد، درآمد افزایش یافت و کاربزرگ تکنولوژی در کشاورزی شدت گرفت. شهرنشینی نشان می دهد که عموماً پیش از آنکه به کسب درآمد در کشاورزی، و هم افزایش در بهروری کشاورزی طی سالهای آینده روند شهرنشینی از راههای موجود، در روستا میسر می شود. ایلات مختلف هند نشان می دهد که اشتغال معینی، محصول خاص سرانه هرايالات، ملائمتی هستند که از روی آنها می توان در بازه روند شهرنشینی نظر داد.^{۱۱۱}

توزیع درآمد شهری - روستایی در هند

اشتغال از یک اقتصاد مستقر که عمدتاً کشاورزی است به یک اقتصاد مدرن، مستقر، با یک عوایدی ساختاری به طبع و پیشرفت خدمات و صنعت - هم از نظر میزان تولید و هم اشتغال - است. هرچند رشد درآمد سرانه در هند نسبتاً آهسته و در سه دهه گذشته بین ۱ تا ۱/۵ درصد بوده است، اما اقتصاد این کشور یک تحول ساختاری قابل توجه را در نظر بازده، از سرگرفته است. اما این تحول، همراه با یک تحول عمده در سهم اشتغال در بخشهای مختلف، نبوده است.

سهم کشاورزی در تولید ناخالص داخلی از حدود ۶۰ درصد در دهه ۱۹۵۰ به کمتر از ۴۰ درصد در حال حاضر کاهش یافته است. در همین حال، نسبت نیروی کار اشتغال در کشاورزی به طور کلی در سطح ۳۷-۷۰ درصد ثابت مانده است. سهم بخش صنعت و معدن از تولید ناخالص داخلی به شکل قابل توجهی از ۱۰/۷ درصد در سال ۱۹۵۰-۱۹۵۱ به ۱۶/۲ درصد در سال ۱۹۸۰-۱۹۸۱ و سهم بخش خدمات نیز از ۲۸/۸ درصد به ۳۲/۸ درصد رسیده است. در نتیجه، این سهم روبه کاهش تولید کشاورزی از تولید ناخالص داخلی، بطور نسبی محدود به نایل معاش شهری از نیروی کار و صنعت - که در این بخش مشغول به کار است - بوده است. و از نظر متعلق در واقع باید تفاوتی عمده بیشتری را بنسب درحالی که سهم نیروی کار در پوشش دیگر ثابت مانده است، افزایش سهم درآمد این بخشها قابل توجه بوده است. این امر حکایت از آن دارد که افزایشهای درآمد سرانه در این بخشها می باشد به طرز باروری بالاتر از درآمد مشابه در بخشهای کشاورزی روستایی.

جدول ۲. نرخ رشد سالانه جمعیت شهری در هند بر حسب اندازه شهرها طی دوره ۱۹۷۱-۱۹۸۱

رده، بخش شهرها	۱۹۷۱	۱۹۷۶	۱۹۸۱
تعداد شهرها	۱۷۸	۱۹۲	۲۱۶
نرخ رشد و شهرهای بزرگ (جمعیت ۱۰۰ هزار یا بیشتر)	۱۷۸	۱۹۲	۲۱۶
شهرهای درجه ۱ (جمعیت ۵۰ هزار تا ۹۹۹۹۹ نفر)	۱۷۸	۱۹۲	۲۱۶
شهرهای درجه ۲ (جمعیت ۱۰ تا ۴۹ هزار نفر)	۱۷۸	۱۹۲	۲۱۶
شهرهای درجه ۳ (جمعیت ۵ تا ۹ هزار نفر)	۱۷۸	۱۹۲	۲۱۶
شهرهای درجه ۴ (جمعیت ۱ تا ۴ هزار نفر)	۱۷۸	۱۹۲	۲۱۶
کل	۱۷۸	۱۹۲	۲۱۶

۱- نرخ رشد در شهرهای دارای بیش از یک میلیون نفر جمعیت و شهرهای درجه یک به شهرهای شامل ۱۰۰ هزار تا ۹۹۹۹۹ نفر اطلاق می شود

اگر سهم نیروی کار در بخش کشاورزی تقریباً پلانیتمی مانده است، جمعیت روستایی در کل از حدود ۶۲ درصد جمعیت کاهش یافته است. این امر موجب تشنگر این است که گسترش شهرنشینی، تا آنجا که به اشتغال کشاورزی می شود - عمدتاً به معنی انتقال فعالیت های بخش دوم و سوم (صنعت و خدمات) از بخشهای روستایی به شهرهای مختلف بوده است.^{۱۱۲} برخی از این انتقالها به خاطر تجدید نظر در طبقه بندی روستاهای بزرگ و املاک نام شهر به آنها صورت گرفته است. اما این موضوع از نظر سهم جمعیت شهری و اشتغال در شهرها چندان اهمیت نداشته است.

چنین نظری می رسد که روستاهای هند بیشتر به فعالیت کشاورزی و شهرهای این کشور به فعالیت غیر کشاورزی اختصاص یافته اند. و از جنبه اشتغال نیز تاکنون انتقالی در مقیاس بزرگ از طرف کشاورزی به غیر کشاورزی صورت نگرفته است. یک نتیجه مهم گسترش آهسته شهرنشینی، در حالی که اقتصاد دستنخورده ساختاری می شود، این است که

در این دوره مشاهده می شود، احتمالاً شاخص نسبتاً دایمی از روند مورد بحث است.

تقسیم یافته جدول ۳ تغییرات سهم بخشهای اقتصادی را در تولید ناخالص داخلی بین سالهای ۵۱ - ۱۹۵۰ و ۸۱ - ۱۹۸۱ نشان می دهد. قسمت «ب» این جدول، برآوردهای روستاها را در تولید ناخالص داخلی در بخشهای مختلف تا سال ۷۱ - ۱۹۷۰ ارائه می کند. سهم کشاورزی تا سال ۸۱ - ۱۹۸۰ به حدود ۴۰ درصد تولید ناخالص ملی کاهش یافت و هرچند که سهم روستا در کشاورزی اساساً ثابت مانده است، اما در فعالیت های بخشهای دوم و سوم و به ویژه در بخش صنعت و معدن طی این مدت کاهش یافته است. اثرات ترکیب کاهش سهم کشاورزی از محصول ناخالص داخلی و شهری شدن فعالیت های غیر کشاورزی، اختلاف درآمد بین شهر و روستا را تشدید کرده است. در همین حال به دلیل رشد نسبتاً آهسته شهرنشینی، سهم نسبی روستا در صنعت و معدن، کمنگام با افزایش سهم درآمد مناطق شهری از کل درآمد ملی افزایش یافته است. به نظر می رسد که تولید صنعتی سرمایه طلب و مستقر در مناطق شهری دارد جای تولید صنعتی کار طلب و مستقر در روستا را می گیرد.

آینده: مناطق شهری هند در سال ۲۰۰۱

ارائه پیش بینی های اقتصادی و جمعیتی به خاطر دشوار بودن درک اثرات متقابل متغیرهای اقتصادی و جمعیتی، نامطمئن است. همیشه کار دشواری است. روش شناسی ایده آل برای این امر از یک مدل دینامیک اقتصاد استفاده می کند که ریشم همانند کشور مورد نظر داشته باشد. و در این مدل، رشد اقتصادی می باشد. بخشهای مختلف تقسیم شده باشد و اثرات متقابل صنعتی و جمعیتی، رشد اقتصادی نیز در نظر گرفته شده باشد. هرچند که گوشه های محدودی برای بنای مدلی که تحولات اساسی در ساختار اقتصادی را در ارتباط با

جدول ۳- شاخصهای منتخب توسعه اقتصادی در ایالات هند

ایالت	تولید ناخالص داخلی و سایر سرانه به معنای ثابت ۱۹۷۱ قاری ارومبا			ارزش افزوده سرانه در بخش کشاورزی به نسبت قاری ارومبا			بهره‌وری کشاورزی (۱) (ان برای قریان)		
	۱۹۶۱	۱۹۷۱	۱۹۸۱	۱۹۶۱	۱۹۷۱	۱۹۸۱	۱۹۶۱	۱۹۷۱	۱۹۸۱
آندراپرادش	۵۱۸	۵۶۲	۶۷۸	۲۹	۳۹	۷۲	۰/۸۸	۰/۸۳	۱/۰۶
بهار	۳۹۰	۴۱۸	۴۳۸	۱۹	۳۱	۵۷	۰/۶۹	۰/۶۹	۰/۶۷
کیرات	۶۷۷	۸۲۵	۸۸۲	۵۲	۱۰۸	۲۴۵	۰/۵۱	۰/۶۱	۰/۸۵
کرناٹکا	۶۷۷	۹۲۲	۱۰۴۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰
مادھیاپرادش	۴۷۲	۵۸۸	۶۷۲	۱۹	۲۷	۶۸	۱/۲۶	۱/۲۶	۰/۹۸
مخاراشترا	۶۵۹	۷۵۵	۷۳۳	۱۹	۲۷	۶۸	۰/۶۵	۰/۶۵	۱/۱۷
اورسوا	۳۹۲	۵۱۱	۵۱۲	۶	۱۱	۲۷	۰/۸۶	۰/۸۶	۰/۸۸
پنجاب	۵۰۰	۶۹۹	۱۳۰۸	۵۲	۱۱۶	۲۴۵	۱/۷۳	۱/۷۳	۱/۲۳
راجستان	۵۰۰	۶۹۹	۵۸۱	۲۶	۴۶	۵۶	۱/۲۲	۱/۲۲	۱/۰۵
تامیل نادر	۵۷۱	۶۱۶	۵۸۲	۲۷	۴۲	۶۶	۰/۹۸	۰/۹۸	۱/۰۷
ویدار پرادش	۴۵۷	۴۹۲	۵۲۷	۴	۱۱	۲۷	۰/۸۹	۰/۸۹	۰/۸۹
بنگلال غربی	۷۵۸	۹۲۲	۹۲۵	۵	۷	۱۳	۰/۸۷	۰/۸۷	۱/۰۱

۱- کل تولید محصولات ناشی در ایالت کسیر کم کشورهای کارنگر کشاورزی

شهرنشینی بررسی کند صورت گرفته است. اما بنای چنین مدتی در واقع دشوار است.

دربارن حلقین برای طرح اثرات شهرنشینی در حد تا سال ۲۰۰۱. در دههای مدتی بر استیجاب استفاده شده است. واصحابی از رشد در نظر گرفته شده است که با توجه به طرحهای اخیر حقیقی و اقتصادی کشور. امکانپذیرترین روش اشتغال با محاسبه تناسبات سرانگ آبروی. حد بالا و بدون توزیع شهرنشینی مورد انتظار بوده و از مشخص می کند.

تاریخ سرشماری ۱۹۸۱ هند. تقریباً ۱۹۸۰.۱۹۸۱ در برارود. رشد جمعیت نسبت به دهه قبل (۱۹۷۱-۱۹۶۱) در برارود. نیکور. در هر دو دوره رشد کل جمعیت بیش از ۲/۲ درصد در سال بود. بنابرین میزان خالص تجدید نسل آن گروه که پیش‌بینی می‌شود تا پایان قرن به یک درصد است. (کشایشی سرشماری در بارودی در بررس خودمان مشاهده شده است اما این امر به گشت ترخهای رشد سریع اقتصادی و با اقدامات اجباری برای محدود کردن رشد جمعیت صورت گرفته است و وجود هیچکدام از این دو عامل در آینده نزدیک در حد محتمل است). نرخ رشد جمعیت روستایی نسبت به نرخ مشابه در شهرها. ثبات بیشتری داشته است اما این نرخ در دهه گذشته در مقایسه با نرخ مشابه در دهه پیش از آن (۱۹۶۱-۱۹۵۱) که ۱/۷ درصد بوده. در ۱/۷۵ درصد کاهش یافته است. این ملاحظاتی خواهد با افزایش اختلاف سهم درآمد شهر و روستا در درآمد کل. این انتظار را در وجودی آورد که نرخ رشد جمعیت روستایی به کاهش خود ادامه دهد این امر نیز به معنی افزایش سریع تفاوت رشد جمعیت شهری و روستایی به معنای ترمیمی است که اغلب در کشورهای مشاهده می‌شود که در مراحل اولیه شهرنشینی سریع هستند اما ترخهای پایین‌تر بارودی که معمولاً در شهرها دیده می‌شود این تفاوت را کاهش می‌دهد. با توجه به ترخهای رشد موردانتظار در بخشهای کشاورزی و غیرکشاورزی. معقول است که موارد زیر را فرض بگیریم:

- ۱- ترخهای رشد جمعیت روستایی تا سال ۲۰۰۱ به حدود یک درصد در سال کاهش خواهد یافت.
- ۲- تفاوت رشد جمعیت شهری و روستایی در سراسر این دوره حدود ۲ درصد خواهد بود.
- ۳- با این فرضها رشد کل جمعیت به آرامی از ۲/۷۷ درصد در سال که برای سال ۱۹۸۱-۱۹۸۲ فرض شده است. به ۱/۶ درصد در سال برای سال ۲۰۰۱-۲۰۰۰ کاهش خواهد یافت.
- ۴- جدول ضمیمه سری پیش‌بینی که از مفروضات کلیاً

تفاوت نرخ رشد جمعیت شهری و روستایی در کل هند طی سالیانی ۱۹۷۱-۱۹۸۱. ۲/۱۱ بوده که تفاوت نرخ رشد جمعیت شهری (۸۶/۴ درصد در سال) و نرخ رشد جمعیت روستایی (۷۵/۱ درصد در سال) به نسبت می‌باشد جدول (۱۸). برآوردهای شماره یک و دو طی دوره مورد بحث. مانده به میزان تفاوت اختلاف نرخ رشد شهری و روستایی مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

در برارود شماره یک تفاوت نرخ رشد جمعیت شهری و روستایی طی دوره مشابه اول رشد کم و به ۲/۲ می‌رسد و سپس بتدریج طی دوره ۱۹۸۱-۱۹۸۲ به ۴ درصد در خلال دوره ۱۹۸۱-۱۹۸۲ به ۱/۸ و طی دوره ۲۰۰۱-۱۹۸۲ به ۱/۶ کاهش خواهد یافت. در برارود شماره دو تفاوت نرخ رشد جمعیت شهری و روستایی در کل دوره فرضود رقم ثابت می‌ماند اما در حال باید تأکید کرد که برای پیش‌بینی تغییرات تفاوت نرخ رشد جمعیت شهری - روستایی. اساس دقیق و مورد تأیید. مفروضات

میزان شهرنشینی در هند از ۱۱/۳ درصد در سال ۱۹۲۱ تا ۱۹۲۱ به ۲۲/۷ درصد در سال ۱۹۸۱ رسیده است.

در سالهای آینده هم رکود کشاورزی و هم افزایش در بهره‌وری کشاورزی روند شهرنشینی را در هند تسریع خواهد کرد!

تا پایان قرن حاضر دولت هند باید ۲۵ میلیارد دلار در تأسیسات زیربنایی شهری سرمایه‌گذاری کند.

پیش‌گفته استنتاجهایی هستند که از رفتار مورد انتظار اقتصاد هند. اگرچه که در بالا شرح داده شد. ناشی می‌شود. سهم کشاورزی در اقتصاد ملی به حدود ۳۷ درصد کاهش پیدا کرده و انتظار می‌رود که این کاهش تا پایان قرن ادامه یابد. مطابق پیش‌بینی یک کاهش قابل مورد انتظار است. همانگونه که دودول کشورمان داده می‌شود. نرخ رشد جمعیت روستایی حاصل از مفروضات

جدول ۴- تغییر سهم بخشها در تولید ناخالص داخلی در ۱۹۸۰/۸۱ تا ۱۹۵۰/۵۱

فصلت	۱۹۵۰-۵۱	۱۹۶۰-۶۱	۱۹۷۰-۷۱	۱۹۸۰-۸۱
کشاورزی	۶۰/۵	۵۵/۷	۴۹	۴۱/۵
صنعت و معادن	۱۰/۷	۱۲/۸	۱۴/۶	۱۴/۱
خدمات	۲۸/۸	۳۲/۱	۳۶/۱	۴۴/۱

فصلت خدمات بخش از سهم بخشها در تولید ناخالص داخلی که از تراهی روستایی تأمین می‌شود

فصلت	۱۹۵۰-۵۱	۱۹۶۰-۶۱	۱۹۷۰-۷۱	۱۹۸۰-۸۱
کشاورزی	۹۶/۵	۹۷/۷	۹۶/۲	*
صنعت و معادن	۵۶/۱	۲۸/۶	۲۲/۲	*
خدمات	۳۲/۱	۲۵/۳	۲۸/۸	*

فرضیه	۱۹۸۱	۱۹۸۶	۱۹۹۱	۱۹۹۶	۲۰۰۱
برآورد طبق فرضیه اول	۶۱۷	۷۷۶	۸۵۶	۹۳۶	۱۰۱۶
برآورد طبق فرضیه دوم	۶۱۷	۷۷۲	۸۵۰	۹۲۳	۱۰۱۲
برآورد طبق فرضیه سوم	۶۱۷	۷۷۶	۸۵۶	۹۳۷	۱۰۱۸

فرضیات
 ۱- نرخ کلی رشد جمعیت براساس تابع خطی از ۲/۲۷ درصد در دوره ۱۹۸۱/۸۲ تا ۱/۶ درصد در دوره ۲۰۰۱/۰۲ کاهش خواهد یافت.
 ۲- نرخ رشد در سال پایانی به ۱/۲ درصد برسد و طبق این رشد در سال اول باشد.
 ۳- نرخ رشد جمعیت روستایی براساس تابع خطی از ۱/۶۷ درصد در ۱۹۸۱/۸۲ تا ۱/۰ درصد در سال ۲۰۰۱/۰۲ برسد و تفاوت رشد جمعیت روستایی و شهری تقریباً ۱/۲ درصد باشد.

رشد اشتغال، نیروی کار و درآمد

برای پیش بینی اشتغال در مناطق شهری و روستایی، استفاده از یک مدل دینامیک در سطح کشور و بین بخشهای مختلف اقتصادی، مطلوب است. این کار ممکن نبود و باید باز دیگر روشهای نسبتاً خنثی به جای آن به کار گرفته شده است. و به ویژه، نتایجی ناخالص مرود اشتغال برای افزایش نیروی کار، در پیش بینی های جدیدی به کار گرفته شده است. اشتغال مرود این نتایج مشارکت نیروی کار طی ۱۵ تا ۲۰ سال آینده به شرح افزایش خواهد باشد. وقتی نرخ رشد جمعیت کاهش می یابد، تحلیلی در ساختار سطحی صنعت حاصل می شود. به گونه ای که نسبت افراد بین ۱۵ تا ۶۶ ساله افزایش می یابد. علاوه بر این اشتغال مرود که مشارکت زنان در نیروی کار افزایش خواهد یافت. این در دوره توسط افزایش فرصتهای تحصیلی که منوط به ورود افراد به نیروی کار در افزایش می دهد تعمیم می شود.

جدول شماره ۷ - درآمدهای متوسط شهری و روستایی اشتغال نیروی کار نسبت به کل جمعیت نشان می دهد جدول A نتایج پیش بینی اندازه نیروی کار از ارائه می کند. این جدول براساس فرضیه ۱، ۲ و ۳، به شرح زیر است. به جدول و تخمین شماره یک جمعیت شهری که برآوردهای مرجع محسوب می شوند ارائه شده است.

آنچه قابل توجه است، افزایش، سریع نیروی کار در مناطق شهری است. در حالی که پیش بینی می شود اشتغال مناطق شهری طی دوره ۱۵ ساله در حدود ۳۳ میلیون ثابت بماند. اشتغال در نیروی کار شهری از ۱۷ تا ۱۲ میلیون در سالهای ۸۰ - ۱۹۸۱ تا ۲۰ تا ۲۱ میلیون در سالهای ۲۰۰۱ - ۱۹۹۶ افزایش می یابد. افزوده خالص به نیروی کار شهری و روستایی از نظر اندازه در سالهای ۸۰ - ۱۹۸۱ تا ۲۰۰۱، تقریباً یکسان می باشد.

یک نتیجه مهم گسترش آهسته شهرنشینی، در حالیکه اقتصاد دستخوش تحولی ساختاری می شود، افزایش اختلاف درآمدها در مناطق شهری و روستایی است.

شهرنشینی در ایالات مختلف هند با سطح شهرنشینی کشورهای که درآمد سرانه آنها با درآمد سرانه این ایالات برابر است، تقریباً یکسان می باشد.

یک نتیجه مهم گسترش آهسته شهرنشینی، در حالیکه اقتصاد دستخوش تحولی ساختاری می شود، افزایش اختلاف درآمدها در مناطق شهری و روستایی است.

جدول گرایش بینی شهرنشینی در هند در دوره ۱۹۸۱ تا ۲۰۰۱

سال	۱۹۸۱	۱۹۸۶	۱۹۹۱	۱۹۹۶	۲۰۰۱
برآورد (۱)	۲۳/۵۲	۲۵/۵۲	۲۷/۵۲	۲۹/۵۲	۳۱/۰۲
برآورد (۲)	۲۳/۵۲	۲۵/۴۸	۲۷/۴۲	۲۹/۳۵	۳۱/۲۷

میزان شهرنشینی - (درصد)

سال	۱۹۸۱	۱۹۸۶	۱۹۹۱	۱۹۹۶	۲۰۰۱
شهر	۱۹۸	۲۵۸	۳۲۶	۳۹۱	۴۵۱
روستا	۳۱۹	۳۱۸	۳۲۶	۳۲۵	۳۲۰

پیش بینی شده، به حدود ۱/۸ درصد در سال پایانی، یعنی دهی که نرخ کلی رشد جمعیت ۱/۶ درصد است. و به برآورد ۱/۲ درصد است. کاهش می یابد. اینکه این نتایج رشد تا پایان قرن حاضر دچار کاهش های بیشتری شوند غیرواقعی به نظر می رسد. همین امر نیز عین آن است که توقع شده است. باقیمانده تفاوت نرخ رشد جمعیت شهری و روستایی - نرخ رشد جمعیت در دهه قبل افزایش خواهد علاوه بر این، تخمین مرجع، تخمین اول است که در آن اشتغال مرود که تفاوت نرخ رشد جمعیت شهری و روستایی تقریباً هم آهنگ با کاهش رشد کلی جمعیت، کاهش پیدا کند.

نتایج پیش بینی ها به فرار زیر خلاصه می شود.
 ۱- اشتغال مرود در هند نسبت به سال ۱۹۸۱ در حدود ۳۳۷ درصد و در سال ۲۰۰۱ در حدود ۳۳۲ درصد باشد.
 ۲- در هند، با یک افزایش مطلق ۹۰ میلیون نفری طی دهه جاری، جمعیت شهری در ۱۹۹۱، طی حدود ۲۳۵ میلیون رسیده و با افزایش ۵۰ میلیون نفر دیگر، طی دهه بعد کل جمعیت شهرنشین به ۳۳۰ میلیون نفر در سال ۲۰۰۱ می رسد.

این نتایج، با روندهای شهرنشینی جهانی، و با معادله های که سطح شهرنشینی را به درآمد ملی سرانه مرتبط می کند، سازگاری دارند. و آنی که مغایری مربوط به ساختار اقتصادی (۱۹۸۱) نیز در نظر گرفته شود، مسأله بنجر دقیق تر نیستی می شود.

وقتی که پیش بینی می شود تولید ناخالص ملی سرانه هند طی سالهای پایانی هفتاد قرن حاضر همگام ۳۰ درصد رشد کند و فرض می شود نسبت اشتغال در کشاورزی به ۶۶ درصد کاهش یابد. سطح پیش بینی شده شهرنشینی برای سال ۲۰۰۱ حدود ۳۳/۵ درصد است که از سطح به دست آمده از پیش بینی های کالیفرنیا، جدول ۸، کمتر است. این موضوع نشان می دهد که اگر پیش بینی های جمعیتی و همچنین نرخ رشد اشتغال، هند نیازمند آن است که در زمینه اشتغال، دستخوش تحول ساختاری بزرگتری شود.

جدول شماره ۷ - نرخهای مفروض افزایش نیروی کار - درصد از کل جمعیت - بین سالهای ۱۹۸۱-۲۰۰۱

سال	۱۹۸۱	۱۹۸۶	۱۹۹۱	۱۹۹۶	۲۰۰۱
روستایی	۱۵	۱۵/۵	۱۶	۱۶/۵	۱۷/۵
شهری	۳۷	۳۷/۵	۳۸/۵	۳۹/۵	۴۰/۵

جدول شماره ۸ - رشد سهم پیشی شده نیروی کار در سهم بین سالهای ۱۹۸۱-۲۰۰۱ - تعداد میلیون

سال	روستایی	شهری	کل	مقدار شهر در هر دوره
۱۹۸۱	۶۹۱	۳۰۱	۹۹۲	۱۰۰
۱۹۸۶	۷۲۲	۳۳۷	۱۰۶۰	۱۰۳
۱۹۹۱	۷۵۵	۳۶۶	۱۱۲۱	۱۰۷
۱۹۹۶	۷۸۸	۳۹۷	۱۱۸۵	۱۱۰
۲۰۰۱	۸۲۲	۴۲۱	۱۲۴۳	۱۱۶

سهم نیروی کار روستایی در بخش کشاورزی از ۸۳ درصد کنونی به ۷۸ درصد در سال ۲۰۰۱ (افزایش با افزایش اشتغال در بخشهای خدمات و صنعت) برسد و سهم نیروی کار شهری در صنعت به ۳۴ درصد برسد. کل نیروی کار شاغل در بخش کشاورزی به ۶۰ درصد کاهش می یابد این نیروی شاغل است زیرا حتی ایالات سه هفته در نیز در حال حاضر کاهش سیستماتیک را در سهم اشتغال کشاورزی در مناطق روستایی نشان می دهد. در نتیجه سهم ۶۰ درصدی کشاورزی در کل اشتغال، می تواند به عنوان آخرین حد کاهش سهم این بخش تا سال ۲۰۰۱ دانظر گرفته شود.

اگرچه من گوتش می گوید پیش بینی های در مورد رشد درآمد شهری و روستایی ارائه کند همانگونه که چلنر نشان داده شد، افزایش اشتغال درآمد های شهری طی سه دهه اخیر، موجب افزایش نسبت درآمد سرانه شهر به روستا شده است اما بخشهای ارائه شده، به علت فقدان داده های آماری مستقیم در حساب های ملی، بسیار خام هستند.

چلنر ۱۰ تغییرات در ساختار اشتغال در طی دهه آینده و معیاران پیش بینی می کند. ارقام ارائه شده، با توجه به نتایج تحقیقات چلنر در سال ۱۹۸۲ که در ارزیابی برنامه سهم بی شکستین برنامه ارزی سوئوت گرفته به دست آمده اند پیش بینی های مربوط به سال های

جدول شماره ۹ - پیش بینی ساختار اشتغال در سهم بخشهای مختلف بین سالهای ۱۹۸۱-۲۰۰۱ درصد

بخش	۱۹۸۱	۱۹۸۶	۱۹۹۱	۱۹۹۶	۲۰۰۱
کشاورزی، جنگلداری و شیلات	۱۹/۶	۱۹/۶	۱۹/۶	۱۹/۶	۱۹/۶
مدان تولید و کارخانجات	۱۰/۱	۱۱/۷	۱۲/۵	۱۳/۲	۱۳/۵
بازار، گاز و آب و آب و برق	۰/۳	۰/۳	۰/۳	۰/۳	۰/۳
ساختن	۱/۸	۱/۸	۱/۸	۱/۸	۱/۸
تجارت، خدمات و رستوران	۶/۱	۷	۷/۶	۷/۶	۷/۶
حمل و نقل، ارتباطات و انرژی	۲/۳	۲/۵	۲/۸	۲/۸	۲/۸
سایر	۸/۸	۹/۶	۱۰/۳	۱۰/۳	۱۰/۳
کل	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

۱۹۸۹، ۵۷ درصد در ۱۹۸۸، ۵۸ درصد در ۱۹۹۵، افزایش باید در حالیکه طی این مدت سهم جمعیت شهری از حدود ۳۹ درصد به ۴۹ درصد کل جمعیت می رسد در نتیجه روشن است که توزیع می رود درآمد سرانه در مناطق شهری سریعتر از درآمد سرانه مناطق روستایی رشد کند. جدول ۱۱ نسبت درآمد سرانه شهری به روستایی را نشان می دهد این نسبت از ۲/۸۷ در ۱۹۸۰، به ۳/۰۵ در ۱۹۸۶، ۳/۱۹ در ۱۹۹۱، ۳/۳۰ در ۱۹۹۶ و ۳/۴۳ در ۲۰۰۱ خواهد رسید.

تصور سازی دیگری که با این پیش بینی های تقریباً نگران کننده متفاوت باشد، مشکل است و امکان وجود درآمد شهری را افزایش خواهد داد، و با بهبودی روستایی از ارقام پیش بینی شده پیشی خواهد گرفت. همانگونه که ذکر شد، نرخ رشد مفروض تولید کشاورزی در آنچه سابقه تا امروز نشان داده است بیشتر است. در نتیجه، بهبودی روستایی تنها در صورتی که گسترش در فعالیت های شرکت کشاورزی در مناطق روستایی وجود داشته باشد، می تواند بیشتر باشد. سابقه ایالات بیشتر تا در حد در مورد این موضوع چندان دلگرم کننده نیست. در این ایالات سهم نیروی کار اختصاص یافته به کشاورزی کاهش یافته است. بنگال غربی با اختصاص ۷۵ درصد تولید ناخالص با ۷۸ درصد نیروی کار به کشاورزی، کمترین درصد را دارلند. از این رو، تغییرات وسیع در ساختار زندگی، گاز روستایی، در ۱۰ تا ۱۵ سال آینده عموماً غیرممکن به نظر می رسد. همچنین امکان دیگر، یعنی نرخ بالاتر شهرنشینی و جذب بیشتر نیروی کار در مناطق شهری نیز با توجه به سابقه اشتغال شهری تا امروز غیرممکن به نظر می آید. در نتیجه با توجه به شرایط و روندهای جاری، سهم پیش بینی های ارائه شده در اینجا واقعی و چرند خوشبینانه - به نظر می رسد.

جدول ۱۰ - پیش بینی ساختار اقتصادی هند، درصد سهم بخشها در تولید ناخالص کشور (۱۹۹۴-۹۵ تا ۱۹۸۰-۸۱) به قیمت عوامل

بخش	۱۹۸۰-۸۱	۱۹۸۲-۸۳	۱۹۸۸-۹۰	۱۹۹۴-۹۵
کشاورزی، جنگلداری و شیلات	۳۷/۸	۳۴/۲	۳۱/۳	۲۸/۵
مدان تولید و کارخانجات	۱۸/۷	۲۱/۳	۲۲/۳	۲۳/۲
بازار، گاز و آب و آب و برق	۱/۸	۱/۸	۱/۸	۲/۱
ساختن	۲/۷	۲/۶	۲/۶	۲/۶
تجارت، خدمات و رستوران	۱۳/۲	۱۵/۷	۱۵/۷	۱۵/۳
حمل و نقل، ارتباطات و انرژی	۶	۶/۲	۶/۲	۶/۸
سایر	۱۶/۷	۱۶/۷	۱۶/۱	۱۷/۶
کل	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

۱۹۸۹ و ۱۹۹۲، برنامه پیش بینی میزان رشد بخشهای مختلف در برنامه ارائه شده ارائه در حالیکه فرض شده تولید از سال ۱۹۸۲ تا ۱۹۹۲ رشد سالانه معادل ۳/۷۵ درصد داشته باشد. سهم کشاورزی به کاهش سریع خود ادامه خواهد داد. ترخیص رشد برای سایر بخشها نیز خوشبینانه است. ولی نتایج نظرسنجی گفلا واقع گرایانه است.

پیش بینی می شود که تولید ناخالص در مناطق شهری از حدود ۲۷ درصد در ۱۹۸۱، به ۵۱ درصد در ۲۰۰۱

با سایر کشورها نشان می دهد که تا وقتی افزایشهای مستمری در درآمدها حاصل نشود، این نتیجه کاملاً ایمن و بدون عیب گویای مالی می ماند. تقریباً ۸۰ تا ۸۵ درصد از مشاغل مناطق روستایی مشاغل کشاورزی هستند. این ایالات عمدتاً تنها در مناطق روستایی ایالات تأمین ناخالص بنگال غربی و کرنا و مشاغل کشاورزی کند از ۸۰ درصد کل مشاغل روستایی را تشکیل می دهد. در مناطق شهری، مشاغل کشاورزی تنها ۱۵ درصد مشاغل را تشکیل می دهد که این نیز بیشتر به خاطر وجود مناطق حاشیه ای و متصل شدن مشاغل سابقاً روستایی به شهرهاست. درصد مشاغل صنعتی در مناطق شهری بحدت بیش از ۳۰ درصد است.

در نتیجه اشتغال می رود که تغییر ساختاری در اشتغال اساساً به واسطه مهاجرت های روستا به شهر رخ دهد. با در نظر گرفتن نتایج تحلیل یافته در بالا براساس توزیع مشاغل بین شهرها و روستاها که مربوط به سال ۱۹۷۷-۷۸ است، توزیع اقتصادی اشتغال برای دوره ۱۹۸۱ تا ۲۰۰۱ در جدول ۱۲ نشان داده شده است. اشتغال در کشاورزی (شامل جنگلداری و ماهیگیری) به آرامی از حدود ۲۰ درصد در سال ۱۹۸۱ به ۱۶/۳۵ درصد در سال ۲۰۰۱ کاهش خواهد یافت. هرچند که این تغییر جزئی به نظر می رسد، اما در معنای تاریخی خود در حد یک تحول عمده محسوب می شود زیرا این نسبت از آغاز قرن نوزدهم کمترین ثابت دائمی مانده است.

نتایج تحولات جزئی در توزیع مشاغل بین بخش ها در شهر و روستا نیز امری قابل ملاحظه است. اگر فرض شود

شهرنشینی در آینده: يك مبارزه جديده، فراوری اقتصاد هند

چشم انداز وسیع شهرنشینی که برای سال ۲۰۰۱ در این مقاله ترسیم شده است، حاوی برخی الزامات و نتایج برای آینده اقتصاد هند در میان مدت است. تا امروز ساختن مردم این مملکت مشخص نشده و مورد تحلیل نیز واقع نگردیده است. یکی از شاخص های کلیدی، کاهش

به چشم می آید. کاهش نسبی رشد شهری در ایالات پیشرفته تر است. این نتیجه به خاطر اینکه تحلیل سواره مشابه معانی حاکی است که این ایالات به دلیل درآمدی سرانه بالاتر خود نسبت به سایر ایالات می باشد. روند شهرنشینی خود را تشدید کرده که درآمد کل است. چنین کاهش های، زمانی رخ می دهد که در آمد کم به دلیل رشد منفی افزایش می یابد. ولی این افزایش با تغییر تناسب در بخش کشاورزی تسکین می شود، و این همان انگیزه دوگانه معروف توسعه است. این امر ممکن است در ایالات پیشتر سستی شده حد ماده

جدول ۱۱- پیش بینی جمعیت شهری و روستایی و درآمد سرانه در هندا از (۸۱- ۱۹۸۰ تا ۲۰۵۰- ۱۹۹۴)

سال	جمعیت - میلیون		درآمد سرانه روبیه	
	شهری	روستایی	شهری	روستایی
۱۹۸۰-۱۹۸۱	۱۶۲	۵۳۲	۱۰۱۷	۲/۸۷
۱۹۸۵-۱۹۸۶	۱۹۱	۵۹۹	۱۰۵۱	۲/۰۵
۱۹۸۱-۲۰۰۰	۲۳۸	۶۱۲	۱۱۸۸	۳/۹۹
۱۹۸۵-۲۰۲۵	۳۶۷	۶۵۳	۱۴۶۷	۴/۳۳

معاشره اشرا. تأمین نادر، بیگنای فریب و کجرات اتفاق می افتد. تمامی این ایالات به جز گجرات با کاهش قابل ملاحظه آنگاه شهرنشینی و رفاه در بهره داری کشاورزی همراه بوده اند. از نظر تاریخی، سطح بالای سستی شدن شهرنشینی این ایالات نه در اثر عملکرد نیروهای داخلی توسعه اقتصادی و رشد شهرنشینی، بلکه ناشی از نقائصی تاریخی نظام استعماری بود.

نگاهی ملاحظه شده شهرنشینی، با توجه به ضرورت های ناشی از وجود انواع مختلف تانک های اقتصادی که به وسیله فعالیت های متفاوت پدید می آید، بهتر درک می شود. فعالیت کشاورزی در شهرهای کوچک و متوسط، ناشیاً برای شعاع و صنایع کشاورزی را ایجاد می کند و رشد جمیع شهرهای بزرگ، به جز از طریق شهرنشینی است که به خاطر رشد کل درآمدی که برای کالاهای شهری تقاضا ایجاد می کند، ارتباط اندکی با فعالیت کشاورزی دارد. از این رو، در وضعیت رکود کشاورزی در تمام کشور، که هند در ۱۰۰ ساله قبل از استقلال با آن روبرو بود، رشد جزئی شهرنشینی که معلا نحتی یافت، اجهارا نتیجه عملکرد نیروهای خارجی و مبتنی بر الگوهای تجاری استعماری بود.

مبارزه عمده ای که اقتصاد هند طی ۳۰ سال آینده با آن روبرو خواهد بود، شهرنشینی سریع است. پیش حرکت وسیع مردم از مناطق روستایی سوی شهرها، در حالی که این فرآیند به موضوع ساینده دار است، اما حجم آن جامعیتی و در نتیجه مشکلاتی که ایجاد می کند، عمیق است. یک مسأله بی ضرور، سرمایه گذاری های لازم در تأسیسات زیربنایی شهری است که طبل برآورد های

سهم کشاورزی در درآمد ملی به حدود یک سوم است. در حالیکه کشاورزی برای بیش از دو سوم جمعیت کشور اشتغال فراهم می کند. در نتیجه، این بخار که هند معنفاً یک کشور کشاورزی است، نسبی از طغیان است. این انقلاب آرام در ساختار اقتصادی، از زمان استقلال هند به این سرحدت پیوسته است. در آن زمان ۶۰ درصد درآمد ملی این کشور از کشاورزی حاصل می شد و نسبت مشابهی (دو سوم) از جمعیت نیز در همین بخش فعالیت می کرد. ملی رزم نتایج نامساعد شهرنشینی و سستی شدن الگوی شهرنشینی در هند از بی نشی و هرج و مرج است و در دور بوده است و این خود از وضعی که می شد آن را از طریق تئوری پیش بینی کرده و یاروشدهای موجود در جهان بهتر است. علاوه بر این، حتی سایر در سطح شهرنشینی ایالات هند با عوامل تعیین کننده - که در تئوری نیز در آن بحث می شود - مثلا افزایش در درآمد سرانه و تحول در ساختار اشتغال، سازگاری دارند (اگرچه سهم عامل این اندک بوده است) در ایالات هند همانگونه که قبلی پیش می آید. رابطه مستحکم بین سطح شهرنشینی و توسعه اقتصادی و رفاه دارد. این نتیجه، با نظریاتی که در گذشته بنا می شده حتی بر اینکه شهرنشینی در هند، در مقایسه میزان فعالیت اقتصادی آن پیش از آغاز بوده است" و در اینکه شهرنشینی در هند رشد اقتصادی آن را محقق کرده است... در نهاد آشکار قرار دارد." این دیدگاه ها سه دهه گذشته بر تئوریه بر تانیه ریزان تأکید بوده است و در نتیجه، این امر که نتایج تئوری موضوع مورد توجه واقع غرض اهمیت زیادی کسب می کند. یک خصوصیت متمایز در الگوی شهرنشینی هند

محتاطانه در حدود ۱۰۰۰ روبیه به ازای هر نفر (۲۳) تخمین زده شد و تا پایان قرن حاضر به ۳۰۰ میلیون روبیه (۷۵ میلیون دلار آمریکا) بالغ می شود و این شامل سرمایه گذاری در حمل و نقل شهری و صنایع نسبی شود. مسأله دیگر ایجاد سربخشاغل شهری است. که با توجه به دلایل گفته شده در آغاز این مقاله، بهتر است به وسیله افزایش بهره داری کشاورزی - که به طور مستقیم سبب افزایش اشتغال در شهرها می شود - به آن دست یافت. علاوه بر این فعالیت اصلاح سطح زندگی در شهر و روستا که افزایش یافته و در حال افزایش است نیز احتمالاً شرط به افزایش بهره داری کشاورزی خواهد بود. این امر از سو درآمد سرانه کشاورزی را افزایش داد و از سوی دیگر موجب ایجاد اشتغال شهری گسترده تر و گستر منگی به تکنولوژی سرمایه طلب خواهد شد.

*** با توجه به رشد ۲/۲ درصدی جمعیت هند در دو دهه گذشته، میزان خالص تجدیدنسل، آن گونه که پیش بینی شده بود، تا پایان قرن به یک درصد کاهش نخواهد یافت.**

*** یکی از شاخص های کلیدی در اقتصاد و جمعیت هند، کاهش سهم کشاورزی است. در حالی که این بخش برای بیش از دو سوم جمعیت کشور اشتغال فراهم می کند.**

زیر نویس ها:

۱. قانون انگل (Engel) بیانگر اصل عدم تطابق درآمد با مقدار هزینه است. به موجب این قانون، هر قدر درآمد شخصی زیادتر شود، نسبت کسری از درآمد او خرج غذا و پوشاک و مسکن و سایر کالاهای ضروری می شود. بنابراین بهترین معیار برای تعیین سطح زندگی، درصد عایدی به خوار است که صرف تغذیه می شود. (توضیح مترجم، یادداشتها)

۲. برای نمونه به

Edwin S. Mills and Charles Becker, Studies in Indian Urban Development (New York: Oxford University Press, 1980)

Bertrand Renaud, National Urbanization Policy in Developing Countries (New York: Oxford University Press, 1982).

مراجعه شود.

۳. درباره اطلاعات بانک جهانی - شماره های مختلف World Development Report (New York: Oxford University Press)

۴. Rajesh Mohan and Chandrabhakar Pant, "Morphology of urbanization in India," Economic and Political Weekly 17, nos. 38 and 39 (18 and 25 September 1982), World Bank